

SELETUSKIRI

Eesti seisukohad Euroopa Liidu määruse eelnõu kohta, millega kehtestatakse liidu toetus Schengeni ala, Euroopa integreeritud piirihalduse ja ühise viisapoliitika valdkonnale aastateks 2028–2034

Kokkuvõte:

Euroopa Komisjon esitas 16. juulil 2025. a määruse eelnõu, millega kehtestatakse Euroopa Liidu rahaline toetus Schengeni ala, Euroopa integreeritud piirihalduse ja ühise viisapoliitika (*edaspidi* BMV) valdkonnale aastateks 2028–2034¹. See on seotud Euroopa Liidu pikaajalise eelarveraamistiku (*edaspidi* MFF²) uue perioodi kokkuleppimisega. Esitatud Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt on BMV valdkonna toetus üks osa suurest Euroopa Fondist.

BMV määruse eelnõus on toodud toetuse eesmärgid, mis on jäänud üsna sarnaseks 2021–2027 perioodi piirihalduse ja viisapoliitika rahastuga. Samuti on nimetatud valdkonna toetuse maht, mis on, võrreldes varasemaga, oluliselt suurem. Riiklike ümbrike arvutamise meetodika ja toetuse kasutamise nõuded on Euroopa Fondi ülesed, mistõttu on need reguleeritud määruse eelnõus (EL) 2025/0240³ ning määruse eelnõus (EL) 2025/0545⁴.

Eesti seisukohad BMV määruse eelnõu kohta:

- Eesti toetab ettepanekut suurendada integreeritud piirihalduse ja viisapoliitika valdkonna rahastamist liidu eelarvest, kuna tugev välispiir on kogu Euroopa Liidu ühishuvi. Seejuures on oluline, et toetusmehhanismi jaotusvõti arvestab Vene Föderatsiooniga piirneva välispiiri valvamise suurenenud väljakutseid.
- Eesti toetab määruse eelnõus väljapakutud Schengeni ala, Euroopa integreeritud piirihalduse ja viisapoliitika valdkonnale antava liidu toetuse üldisi eesmärgi ning seda, et eesmärkide sõnastus on piisavalt paindlik, jättes võimaluse reageerida valdkondlikele muudatustele. Peame oluliseks, et riik saab ise otsustada, milliseid eesmärgi toetuse abil täita ning seda, et jätkuks 2021–2027 perioodil lubatud seadmete ja IT-süsteemide ristkasutuse võimalus.
- Eesti on nõus ettepanekuga hüvitada Euroopa reisiinfo- ja lube töötlevate üksuste tegevuskulud ning võtta kasutusele solidaarsusreservist liikmeriikidele eraldatav täiendav raha riigiplaani kaudu. Toetame nende vahendite planeerimise ja kasutamise lihtsustamist.

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Komisjon (*edaspidi* Komisjon) avaldas 16. juulil 2025. a Euroopa Liidu (*edaspidi* EL) pikaajalise eelarve ettepaneku⁵ (MFF) ja sellega koos erinevate aastateks 2028–2034 kavandatavate toetusmehhanismide määruste eelnõud. Komisjoni ettepaneku üheks eesmärgiks on eelarve põhjalikult ümber kujundada, et muuta see ühtlasemaks, paindlikumaks ja mõjukamaks. Välja on pakutud reserve ja teisi paindlikkuse vahendeid, et reageerida

¹ (EL) 2025/0541

² *Multiannual Financial Framework*

³ (EL) 2025/0240

⁴ (EL) 2025/0545

⁵ https://commission.europa.eu/2028-2034-eu-budget-stronger-europe_en

eelarveperioodi jooksul muutuvatele prioriteetidele, ettenägematutele olukordadele või kriisidele.

Komisjon ettepanekul luuakse uus Euroopa Fond eelarveperioodiks 2028–2034, mis ühendab praeguse eelarveperioodi 2021–2027 erinevad fondid (14) ühtse struktuuri alla, tagades nende toetusmehhanismide vahelise sidususe ja ühise kavandamise, luues uusi võimalusi tekitada sünergia, samas võttes arvesse seniste fondide eripärasid.

Komisjoni avaldas 16. juulil 2025. a ka määruse eelnõu liidu toetuse kehtestamiseks Schengeni ala, Euroopa integreeritud piirihalduse ja ühise viisapoliitika (BMV) valdkonnale aastateks 2028–2034. Eelnõuga soovib Komisjon aidata kaasa Schengeni ala toimimisele, välispiiride tõhusale haldamisele ja viisapoliitika tõhususele, sealhulgas uue rände- ja varjupaigaleppe asjakohaste elementide rakendamise, tugevdamise ja edasiarendamise toetamise kaudu, ning liidus sisejulgeoleku kõrge taseme tagamisele, säilitades piirikontrolli puudumise isikute suhtes, kes ületavad sisepiire.

Komisjoni ettepanek on pea kolmekordistada ELi uues pikaajalises eelarves siseturvalisuse, sealhulgas BMV valdkonnale mõeldud toetust. Schengeni ala, piirihalduse ja viisavaldkonna kavandatud toetus ELi uues pikaajalises eelarves on 15 396 750 000 eurot jooksevhindades, perioodil 2021–2027 on vastav summa 5 241 000 000 eurot.

BMV määruse ettepanek tugineb perioodi 2021–2027 määrusele (EL) 2021/1148⁶, kuid selles võetakse arvesse poliitilisi arengusuundi ja vajadust vastata Euroopa integreeritud piirihalduse, sealhulgas Schengeni ala hea toimimise ja EL-i viisapoliitika valdkonnas esile kerkivatele probleemidele.

Määruse eelnõu toimib koosmõjus kahe teise ELi algatusega:

(EL) 2025/0240, millega luuakse Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu, kalanduse ja merenduse, heaolu ja julgeoleku fond (*edaspidi* riigiplaani määrus).

(EL) 2025/0545, millega kehtestatakse eelarvekulude jälgimise ja eelarve tulemuslikkuse raamistik ning muud liidu programmide ja tegevuste horisontaalsed normid (*edaspidi* tulemusraamistiku määrus).

Samuti on eelnõu tihedalt seotud juba kehtivate ja liikmesriigile otsekohalduvate ELi määrustega:

- määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust;
- määrus (EL) 2024/1359, mis käsitleb kriisiolukordi ja vääramatu jõu olukordi rände- ja varjupaigaküsimuste valdkonnas;
- määrus (EL) 2018/1240, millega loodi reisiinfo- ja lubade süsteem ETIAS ning muudeti määrust 2017/2226.

---

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).

Vabariigi Valitsuse seisukoha kujundamine on vajalik, kuna eelnõu mõjutab riigieelarvet – ELi toetusele on vaja lisada kohustuslik riiklik kaasrahastus, mis riigiplaani määruse eelnõu kohaselt on 40%. Samuti on eelnõul mõju riigi siseturvalisuse tagamisele.

Vabariigi Valitsuse otsuse eelnõu ja seletuskirja koostas Siseministeeriumi nõunik Aivi Kuivonen (aivi.kuivonen@siseministeerium.ee). Valdkonna eest vastutab Siseministeeriumi varade asekanstler Krista Aas (krista.aas@siseministeerium.ee).

Määruse eelnõu arutelu Euroopa Liidu Nõukogu töörühma tasandil toimub 22. juulil 2025 loodud ELi Nõukogu justiits- ja siseasjade rahastusvahendite *ad-hoc* töörühmas. Määruse eelnõu vastuvõtmisele kohaldatakse seadusandlikku tavamenetlust ning otsuse langetamine toimub kvalifitseeritud häälteenamuse alusel. Määruse eelnõu aspekte, mis on pandud nurksulgudesse (nt eelarve ja rahastusperioodi ulatus), arutatakse *ad-hoc* MFF töörühmas.

2. MÄÄRUSE EELNÕU SISU

Artiklis 1 sätestatakse määruse eelnõu reguleerimisese – liidu toetuse eesmärgid ja rahastamine Euroopa integreeritud piirihalduse ja viisapoliitika valdkonnale ajavahemikul 01.01.2028–31.12.2034. (*Ajavahemik 01.01.2028–31.12.2034 on nurksulgudes, mis tähendab, et see lepatakse lõplikult kokku kõige kõrgemal tasemel kõige viimasena.*)

Artiklis 2 sätestatakse määruses kasutatavad mõisted.

Artikkel 3 sätestab eesmärgid, mille täitmiseks toetus suunatakse. Võrreldes 2021–2027 perioodiga, on toodud juurde eraldi eesmärk Schengeni õigustiku täitmiseks. Toetusemehhanismil on kolm eesmärki: Schengeni ala toimimine, Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamine välispiiril ning ühise viisapoliitika rakendamine. Eesmärkidest tulenevalt saavad tegevusi ellu viia organisatsioonid, kellele on antud seadusega välispiiri valvamise ja viisapoliitika rakendamise pädevus. Eelnõu kohustab liikmesriike tagama, et nende riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad (riigiplaanid) on suunatud kõigi BMV määruses sätestatud eesmärkide saavutamisele.

Artikkel 4 sätestab, et aastateks 2028–2034 on piirihalduse ja viisapoliitika valdkonna tarbeks ette nähtud esialgne rahastamispakett 15 396 750 000 eurot jooksevhindades. Liikmesriikide eraldise kinnitab EK rakendusaktiga, arvestades riigiplaani määruks toodud jaotusvõtit. (*Rahastamispaketi maht on nurksulgudes, mis tähendab, et seda arutatab ad hoc MFF töörühm ja lepatakse kokku kõige kõrgemal tasemel kõige viimasena.*)

Artikkel 5 täpsustab Schengeni lepinguga ühinenud riikide (Norra Kuningriik, Island, Šveitsi Konföderatsioon, Liechtenstein Vürstiriik) osalemist BMV toetusmehhanismis.

Artikkel 6 sätestab tingimused Leedule eraldatava Kaliningradi oblasti ja teiste Venemaa Föderatsiooni osade vahel isikute transiidi eriskeemi toetuse kohta. Eriskeem tuleneb Leedu ELiga ühinemise aktist. (*Eriskeemi maht on nurksulgudes, mis tähendab, et see lepatakse kokku kõige kõrgemal tasemel kõige viimasena.*)

Artikkel 7 loob õigusliku aluse Euroopa reisiinfo- ja lubade süsteemi (*edaspidi* ETIAS) tegevuskulude katmiseks. Eesti ETIAS üksus, kelle tegevuskulud hüvitatakse, asub PPAs. Tegevuskulud hüvitatakse tagasiulatuvalt, EK eraldab iga-aastaselt täiendava raha riigiplaani kaudu. (*Artikli 7 lõiked 2–4, mis reguleerivad hüvitamise viisi, on nurksulgudes, mis tähendab, et neid sätteid arutab ad-hoc MFF töörühm.*)

Artikkel 8 reguleerib iga-aastasessse solidaarsusreservi kantud rahalise toetuse aspekte. Solidaarsusreserv tekib nende liikmesriikide sissemaksetest ELi eelarvesse, kes ei võta vastu kolmanda riigi kodanikke rändesurve all olevatest riikidest, vaid panustavad solidaarsusesse rahaliselt ja/või alternatiivsete meetoditega (nt saadavad varustust või lähetavad eksperte). Reservist eraldab Komisjon täiendava raha surve all olevatele liikmeriikide riigiplaani. Raha saab kasutada vaid solidaarsusega seotud tegevuste eelluviimiseks.

Artiklis 9 on toodud üleminekusätted, mille kohaselt perioodi 2021–2027 piirihalduse ja viispoliitika rahastu määruse (EL) 2021/1148 kohaldamist jätkatakse kuni selle tegevuste lõpetamiseni.

Artikliga 10 nähakse ette, et määrus on tervikuna siduv ja kõigis liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega alates 1. jaanuarist 2028.

3. MÄÄRUSE EELNÕU VASTAVUS ÕIGUSLIKULE ALUSELE, SUBSIDIAARSUSE JA PROPORTSIONAALSUSE PÕHIMÕTETELE

3.1. Õiguslik alus

Komisjoni eelnõu õiguslik alus on ELi lepingu artikli 3 lõige 2 ning ELi toimimise lepingu (*edaspidi* ELTL) artikli 77 lõikes 2 ja artikli 79 lõike 2 punktides c ja d osutatud meetmed.

ELi lepingu artikli 3 lõikes 2 on ette nähtud, et „liit moodustab oma kodanikele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisepiirideta ala, kus isikute vaba liikumine on tagatud koos välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserändega ning kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud asjakohaste meetmete rakendamisega“.

ELi õigus siseasjade valdkonnas meetmeid võtta tuleneb ELTLi V jaotisest („Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala“). Eelkõige selle artikli 77 lõikest 2, mille kohaselt võtavad Euroopa Parlament ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu meetmeid, mis käsitlevad:

- a) ühtset poliitikat viisade ja muude lühiajaliste elamislubade suhtes;
- b) välispiire ületavate isikute suhtes teostatavat kontrolli;
- c) tingimusi, mille kohaselt kolmandate riikide kodanikud võivad liidu piires lühiajaliselt vabalt liikuda;
- d) meetmeid, mis on vajalikud välispiiride integreeritud piirivalvesüsteemi järkjärguliseks kehtestamiseks;
- e) igasuguse piirikontrolli puudumist mis tahes kodakondsusega isikute suhtes sisepiiride ületamisel.

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu ka meetmeid järgmistes valdkondades:

- ebaseaduslik sissetulek ja ebaseaduslik elamine riigis, sealhulgas ebaseaduslikult riigis elavate isikute väljasaatmine ja repatrieerimine (artikkel 79 punkt c) ;
- võitlemine inimkaubanduse, eelkõige naiste ja lastega kauplemise vastu (artikkel 79 punkt d).

ELTLi artikli 80 kohaselt reguleeritakse ELTLi kolmanda osa V jaotise 2. peatükis sätestatud liidu asjaomast poliitikat ja selle rakendamist solidaarsuse ning vastutuse jagamise põhimõttega, sealhulgas põhimõttega, mille kohaselt jagatakse liikmesriikide vahel õiglaselt kõnealuse poliitika finantsmõju.

Eeltoodust tulenevalt on ELil pädevus eelnõu vastuvõtmiseks ning see on kooskõlas ELTLi eesmärkidega.

Lisaks esitas Komisjon 16. juulil 2025. a riigiplaani ja tulemusraamistiku määruste eelnõud. Riigiplaani määruse eelnõu eesmärk on tagada parem kooskõla ELi prioriteetide ning liikmesriikide ja piirkondade tegevuste vahel, lihtsustada ja tõhustada toetuste süsteemi, saavutades suurema kuluefektiivsuse, ning võimaldada paindlikumat ressursside ümberjaotamist, et reageerida uutele vajadustele ja kriisidele, kahjustamata sealjuures pikaajalisi eesmärke. Tulemusraamistiku määruse eelnõu eesmärk on lihtsustada ja ühtlustada ELi eelarve põhimõtete rakendamist, seiresüsteeme ja aruandlust, et suurendada läbipaistvust, vähendada halduskoormust ning parandada toetusesaajate ligipääsu rahastusele.

3.2. Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse hinnang

ELi lepingu artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt võtab liit valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse, meetmeid vaid siis, kui liikmesriigid ei suuda seda eesmärki piisavalt saavutada, ning eesmärk on paremini saavutatav liidu tasandil.

Kooskõlas ELi lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe määruse eelnõu kaugemale sellest, mis on vajalik, sobiv ja kohane liidu eesmärkide saavutamiseks, kuna liikmesriigid üksi ei suuda määruse eelnõus toodud eesmärke saavutada. Liikmesriigid üksi ei suuda ettepaneku eesmärke saavutada, sest probleemid on olemuselt piiriülesed ega piirdu üksikute liikmesriikidega või liikmesriikide rühmaga. Liidu toetus loob lisaväärtust ning edendab liikmesriikide ühtset lähenemisviisi ELi *acquis'* ja standardite rakendamisele ning soodustab liikmesriikide koostööd riikidevahelistes küsimustes.

Eelnõu kuulub ELTL kolmanda osa V jaotises määratletud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seotud meetmete valdkonda. Eelnõu eesmärgid ja neile vastav liidu toetus on proportsionaalsed sellega, mida eelnõuga soovitakse saavutada.

Kuna eelnõu õiguslik alus on ELi lepingu artikli 3 lõige 2 ning edaspidi ELTLi artikli 77 lõikes 2 ja artikli 79 lõike 2 punktides c ja d osutatud meetmed, puudub ELil pädevus BMVst toetada

(sõjalise) kaitse eesmärki. ELi rahaliste vahendite pakett vastupanuvõime, kaitsetööstuse ja kosmosesektori edendamiseks kehtestatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi määrusega. Samuti kehtestatakse eraldi elanikkonnakaitse ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku mehhanismi (UCPM) määrus, mis näeb ette ELi toetuse looduslike ja inimtegevusest tingitud ohtudega toimetulekuks ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekuks ja neile reageerimiseks.

Eesti hinnangul on Komisjoni ettepanek subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

4. ESIALGNE MÕJUDE ANALÜÜS

Eelnõul on positiivne mõju sisepiirideta Schengeni ala toimimisele, välispiiride kaitse eest vastutuse jagamisele liikmeriikide vahel ja tõhusale ning ühisele viispoliitikale.

4.1. Sotsiaalne mõju:

BMV valdkonna ELi toetusel on oluline mõju Eesti inimeste turvatunde kindlustamisele. Toetusmehhanismi abil saab Eesti viia ellu meetmeid, mis tagavad, et piir on kaitstud ning viisad on väljastatud inimestele, kes ei kujuta ohtu riigile. Turvaline ühiskond on eeldus uute töökohtade loomisel ja majanduse hoogustumisel.

4.2. Mõju riigiasutustele ja riigieelarvele:

Piirihalduse ja viisapoliitika rakendamiseks on peale riigieelarve vähe alternatiivseid rahastusallikaid, mistõttu on BMV toetusmehhanismil väga oluline positiivne mõju riigieelarvele, kuna toetuse mahu võrra, saab vabastada riigieelarvelisi vahendeid teisteks olulisteks tegevusteks. Komisjon on riigiplaani määruse eelnõus seadnud idapiiri riikidele suurema koefitsiendi, mistõttu eeldame valdkondliku toetusmahu olulist suurenemist uuel perioodil. Idapiiri riikide suurema koefitsiendi säilitamine on üks MFFi horisontaalsete seisukohtade eesmärkidest.

Kuna eelnõus on, võrreldes 2021–2027 perioodiga, BMV valdkonna toetus oluliselt suurem, suureneb ka kohustuslik riikliku kaasrahastuse maht. Lisaks näeb eelnõu ette riikliku kaasrahastusmäära olulise kasvu. Kui praegu peab riik lisama olenevalt meetmest 0–25%, siis riigiplaani määruse eelnõu kohaselt on kaasrahastuse määr Eestile 40%.

BMV valdkonna investeeringutega kaasnevad ka ülalpidamiskulud, mis tuleb üldjuhul planeerida ja kanda riigieelarvest. Hoolduskulude katmiseks on endiselt võimalik kasutada ka tegevustoetust, kuid need saab ette näha üksnes suurema reformi või investeeringu osana.

ELi toetuse kasutamine ühtse riigiplaani raames toob esialgu kaasa olulise administratiivse koormuse kasvu, kuna ümber tuleb kujundada rakendamise struktuur, välja töötada uued riigisisesed õigusaktid, juhised ja tööprotseduurid. Toetusmehhanismi planeerimise kulu saab katta 2021–2027 rahastusperioodi BMVI tehnilisest abist. Samuti on Komisjon ette näinud riigiplaani administreerimise kulu, mis on riigiplaani määruse eelnõu kohaselt 3% otsestest kuludest.

4.3. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhtlusele:

Euroopa geopoliitiline kontekst on märkimisväärselt muutunud ning see mõjutab oluliselt liidu välispiiride haldamist. Hübriid- ja muude julgeolekuohtude esilekerkimine, sealhulgas rände kasutamine relvana, muudab välispiiride kontrolli ja kaitsmise veelgi pakilisemaks. Piiride paremal kindlustamisel ja rände haldamisel on oluline ka tugev ELi viisapoliitika. Liidu toetus BMV valdkonnale aitab liikmesriikidel parandada viisade menetlemise tõhusust ja vältida liidu viisarežiimi kuritarvitamist, ennetades sellega eelpool nimetatud ohte.

2014–2020 perioodi lõpphindamise ning 2021–2027 perioodi vahehindamise tulemusel jõudsid erapooletud hindajad järeldusele, et valdkondlikul ELi rahastusel on olnud väga oluline mõju Euroopa julgeolekule. 2021–2027 perioodi piirihalduse ja viisapoliitika rahastu algne kogueelarve oli 6,4 miljardit eurot, sh Eesti ümbrik ligi 34 miljonit eurot. Perioodi jooksul on korduvalt rahastu eelarvet tõstetud ja praegu on see tõusnud juba 7,7 miljardi euroni. Ka Eesti on saanud täiendavat raha ja piirihalduse ja viisapoliitika toetuse maht on 92,6 miljonit eurot⁷. Rahastu toel on Eestis tõusnud välispiiri valvamise võimekus ja tihendatud koostööd viisapoliitika vallas. Peamised investeeringud (54 miljonit eurot) lähevad idapiiri kaitseks – kasutusse on võetud või soetamisel uus patrullvarustus, sh erinevat tüüpi sõidukid ning kaamerad, alustatud on droonimüüri rajamisega – hangitud on droone, droonitõrjeseadmed ning ehitamisel on täiendavad seirepositsioonid. Samuti on arendanud ELi infosüsteeme, nt riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem (EES), Schengeni infosüsteem (SIS), ETIAS, Viisainfosüsteem (VIS) jne. On koolitatud piirivalvureid ja Schengeni viisade menetlejaid. Kõik nimetatu aitab kaitsta Schengeni ala ja loob õiguskuulekatele reisijatele võimalused kiiremaks piiriületuseks. Samu tegevusi ja investeeringuid saab teha BMV toetusmehhanismist. Kuna valdkondliku toetusmehhanismi maht suureneb uuel perioodil, on sellel eelduslikult veelgi suurem mõju riigi sisejulgeolekule ja välissuhtlusele.

4.4. Mõju põhiõigustele

Liidu toetust rakendatakse kooskõlas ELi põhiõiguste hartaga ja õigusriigi põhimõttega, nagu on sätestatud määruse (EL, Euratom) 2020/2092 artikli 2 punktis a.

4.5. Võimalikud muudatused riigisisese õigusruumis:

Kuna BMV määrust rakendatakse koosmõjus riigiplaani ja tulemusraamistiku määrustega, tuleb suure tõenäosusega välja töötada Vabariigi Valitsuse määrused ja ministri õigusaktid, millega täpsustatakse rakendussüsteemi reegleid.

Samuti on BMV määrus tihedalt seotud valdkondlike õigusaktidega, kuna toetatavad tegevused peavad olema kooskõlas Schengeni *aquis*'ga ning rände- ja varjupaigaleppe aluseks oleva õigusaktide paketiga, mis jõustus 11. juunil 2024. a.

---

⁷ Seisuga 10.11.2025

5. EESTI SEISUKOHAD JA NENDE PÕHJENDUSED

5.1. Eesti toetab ettepanekut suurendada integreeritud piirihalduse ja viisapoliitika valdkonna rahastamist liidu eelarvest, kuna tugev välispiir on kogu Euroopa Liidu ühishuvi. Seejuures on oluline, et toetusmehhanismi jaotusvõti arvestab Vene Föderatsiooniga piirneva välispiiri valvamise suurenenud väljakutseid.

Põhjendus: Komisjon on teinud ettepaneku suurendada siseturvalisuspoliitika rahastamist ligi kolmekordselt, et tagada liidu turvalisus. Uuel perioodil on kavandatud toetada integreeritud piirihalduse ja viisapoliitika valdkonda 15 396 750 000 euroga jooksevhindades. Ka Eesti raamseisukohad 2028. aastal algava Euroopa Liidu pikaajalise eelarve läbirääkimisteks nägid ette, et ELi eelarvest peab senisest oluliselt enam toetama investeringuid ELi välispiiri väljaehitamisse. Summa jagatakse liikmesriikide riigiplaanide, *Europe Facility*⁸ ja ELi agentuuride vahel. Liikmesriikide eraldise arvutamiseks kasutatakse riigiplaani määruse eelnõu lisa I B jaos toodud jaotusvõtit, mida arutatakse MFF töörühmas ja lepatakse kokku kõige kõrgemal tasemel.

Riigiplaani määruse eelnõu lisa 1 toodud BMV valdkonna toetusmehhanismi jaotusvõti on Eesti jaoks soodne ning arvestab Vene Föderatsiooni ning Valgevenega piirneva ELi välispiiri valvamise väljakutseid. Eestile tähendab see siseturvalisuse eelarve olulist kasvu võrreldes 2021–2027 eelarveperioodiga. Konkreetset summat ei ole praegu võimalik välja arvutada, kuna see sõltub eelarve üldmahu ja valdkondade rahastatismahu kokkulepetest edasiste läbirääkimiste käigus.

Kuna jaotusvõtit on oluliselt lihtsustatud, on väga tõenäoline, et paljud riigid ei ole Komisjoni väljapakutud jaotusvõtmega rahul ning soovivad lisada täiendavaid komponente.

2021–2027 perioodiks arvestati liikmesriikide ümbrike jagamisel järgmisi komponente:

- maismaapiir – piiri pikkus ning piirilõikudele seatud ohutase, ametlikes piiripunktides välispiiri ületanud isikute arv ja kolmandate riikide kodanike arv, kellel keelati välispiiril siseneda;
- merepiir – piiri pikkus ning piirilõikudele seatud ohutase, ametlikes piiripunktides välispiiri ületanud isikute arv, kolmandate riikide kodanike arv, kellel keelati välispiiril siseneda;
- õhupiir – lennujaamade kaudu välispiiri ületanud isikute arv ja kolmanda riikide kodanike arv, kellel keelati siseneda;
- konsulaaresinduste arv, lühiajalise viisa või lennujaama transiidiviisa taotluste arv.

Täiendavalt said Malta, Kreeka ja Küpros kindla summana 28 miljonit ning teised liikmesriigid 8 miljonit eurot.

---

⁸ Komisjoni reserv, millest toetatakse ELi prioriteetseid projekte ja antakse kriisiabi

Uue perioodi jaotusvõtme ettepanek koosneb maismaa ja merepiiri pikkuse osakaalust (90%) ning esitatud lühiajaliste viisade taotluste arvust (10%). Lisaks saavad täiendava summa liikmesriigid, kes valvavad Vene Föderatsiooni ja Valgevenega piirnevat välispiiri (koefitsient 1,25). Eesti leiab, et jaotusvõtmes ei tohiks arvestada lühiajaliste viisade taotluste arvu agressorriikide kodanikele.

5.2 Eesti toetab määruse eelnõus väljapakutud Schengeni ala, Euroopa integreeritud piirihalduse ja viisapoliitika valdkonnale antava liidu toetuse üldisi eesmärgi ning seda, et eesmärkide sõnastus on piisavalt paindlik, jättes võimaluse reageerida valdkondlikele muudatustele. Peame oluliseks, et riik saab ise otsustada, milliseid eesmärgi toetuse abil täita ning seda, et jätkuks 2021–2027 perioodil lubatud seadmete ja IT-süsteemide riskasutuse võimalus.

Põhjendus:

Komisjoni väljapakutud BMV eesmärgid on sarnased eelmiste rahastusperioodide valdkondlike fondide erieesmärkidele:

- a) toetada Schengeni raamistiku tulemuslikku rakendamist, kohaldamist ja edasiarendamist ning tugevdada sisepiirideta Schengeni ala juhtimist, terviklikkust ja turvalisust;*
- b) toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ning piirihalduse eest vastutavate riiklike asutuste jagatud vastutusel välispiiridel ellu viidavat Euroopa integreeritud piirihaldust, sealhulgas uuenduslike meetodite ja uute tehnoloogiliste lahenduste abil, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sissereisimist, piiriülest kuritegevust ja ebaseadusliku rände ära kasutamist ja relvana kasutamist ning aidata kaasa tulemuslikule tagasisaatmisele;*
- c) toetada ühist viisapoliitikat, et tagada ühtlustatud lähenemisviis viisade õigeaegsele väljaandmisele ja hõlbustada seaduslikku reisimist ning ennetada samal ajal rände- ja julgeolekuriske ning aidata kaasa Schengeni ala julgeolekule ja sujuvale toimimisele.*

Võrreldes 2021–2027 perioodiga, on piirihalduse erieesmärk jagatud kaheks: a) ja b). Schengeni raamistiku rakendamise eesmärk eraldati suuresti nende liikmesriikide soovil, kel puudub välispiir. Komisjon on ette näinud, et BMV toetust peab kasutama kõigi kolme eesmärgi täitmiseks. Soovime suuremat paindlikkust, kuna liikmesriigiti on väljakutsed erinevad. Eesti kontekstis piisab ka eesmärkidest b) ja c), kuna kõik eesmärgi a) alla sobituvad tegevused sobivad ka b) alla. Liikmeriigil peaks olema võimalik ise otsustada, kas kasutab vajaduste katteks liidu toetust või leiab muid allikaid. Oluline on, et eesmärgid saaksid täidetud.

Eesmärkide sõnastus on piisavalt lai ja lubab, kooskõlas valdkondlike strateegiate ja liidu riigipõhiste soovitustega, toetada Eesti vajadustest lähtuvaid tegevusi. Euroopa integreeritud piirihaldus katab väga laia spektrit meetmeid– strateegiate väljatöötamisest ja valdkondlikest koolitustest kuni varustuse soetamise, olukorrapildi loomise, IT arenduste ning tegevuskulude

katmiseni. Kaetud on nii maismaa, õhu kui mere välispiir, mistõttu ei ole otstarbekas eri tüüpi piirilõike eesmärgis välja tuua. Määruse (EL) 2016/399 artikli 2 lõike 2⁹ kohaselt on ka Läänemeri välispiir.

BMV toetus ei saa minna kaugemale kui ELTLi V jaotis – vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, mistõttu ei ole võimalik eesmärke laiendada sõjalise julgeoleku tagamiseks, nt kaitsekraavide rajamiseks piiritsoonis, isegi kui see toetab välispiiri kaitse eesmärki. Küll aga lubaks ELTL kasutada erinevatest Euroopa Fondi toetusmehhanismidest soetatud varustust, IT-süsteeme ja infrastruktuuri riskasutada. 2021–2027 perioodil võitles Eesti välja võimaluse kasutada BMVist soetatud seadmeid ja IT-süsteeme ka Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ja Tolliseadmete rahastusinstrumendi eesmärkide täitmiseks ning mereoperatsioonidel. Selline riskasutus tagab optimaalse ressursside kasutuse ning on ka keskkonnale sõbralikum. Uuel perioodil on üks fond, mistõttu saab teoreetiliselt erinevate riigiplaani erieesmärkide täitmiseks soetatud varustust ning rajatud IT-süsteeme ja taristut riskasutada palju laiemalt, kuid kuna nt siseasjade valdkonna toetusmehhanismid on sihtotstarbelised (*Ingl. k. earmarked*), on vaja luua täiendava põhjenduspunkti või sättega õigusselgus, et seda toetust võib riskasutada tingimusel, et siseasjade valdkonna eesmärgid on täidetud.

5.3. Eesti on nõus ettepanekuga hüvitada Euroopa reisiinfo- ja lube töötlevate üksuste tegevuskulud ning võtta kasutusele solidaarsusreservist liikmeriikidele eraldatav täiendav raha riigiplaani kaudu. Toetame nende vahendite planeerimise ja kasutamise lihtsustamist.

Põhjendus:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1240 artikli 86 kohaselt tuleks rakendamisel Euroopa reisiinfo- ja lubade süsteemi (ETIAS) tegevuskulud hüvitada reisiloatasudest saadavatest tuludest. BMV määruse eelnõu näeb ette normid, mille alusel liikmeriigid tegevuskulude katteks oma osa ETIASe tasudest kätte saavad. Eesti ETIASe üksus, kelle kulud Komisjon hüvitab, asub Politsei- ja Piirivalveametis. Eelnõu näeb ette, et riigil peab olema tegevuskulude eristamiseks vastav süsteem. Kuna kulud hüvitatakse tagasiulatuvalt tegelike kulude alusel kord aastas, vajab selgust, kuidas see seostub Komisjoni riigiplaani ja tulemusraamistiku määruste ettepanekutes rõhutatud tulemuspõhisuse põhimõttega.

Solidaarsusreserv tekib nende liikmesriikide sissemaksetest ELi eelarvesse, kes ei võta vastu kolmanda riigi kodanikke rändesurve all olevatest riikidest, vaid panustavad solidaarsusesse rahaliselt. Reservist eraldab Komisjon täiendava raha surve all olevatele liikmeriikide riigiplaani.

Nii ETIASe tegevuskulude kui solidaarsusreservi puhul on tegemist täiendava eraldisega BMV eesmärkide alla. Neid vahendeid saab liikmesriik perioodil 2028–2034 kasutusele võtta vaid riigiplaani alusel, mida peab seejuures korduvalt muutma ning selle käigus arvesse võtma Komisjoni koostatud hindamisi, soovitusi jt dokumente. Lisaks tuleb liikmesriigile antavad

---

⁹ [Schengeni piirieskiri](#)

kompensatsioonivahendid riigiplaanis seostada ELi üleste väljund- ja tulemusnäitajatega ning liikmesriik peab lisama kaasrahastuse riigiplaani määrase eelnõu artiklis 20 sätestatud määras. See kõik hõlmab endas märkimisväärset administratiivset koormust toetuse korraldamisega seotud asutustele, halduskoormust toetuse saajatele ning täiendavat finantskoormust riigieelarvele. Lisaks hõlmab see potentsiaalset riski, et tulenevalt välistegurite ettearvamatust mõjust võivad seatud eesmärgid ja näitajad jääda saavutamata ning liikmesriigile mõeldud vahendid seetõttu kasutamata. Seega toetame kompensatsioonimehhanismide paindlikumat kasutamist lähtuvalt valdkonna eripärast ning liikmesriigi enda määratletud vajadustest ja arenguplaanidest. Samuti toetame kaasrahastuse määra, mida liikmesriik peab kompensatsioonivahenditele juurde lisama, alandamist. Tulemuspõhine süsteem peab olema rakendatav viisil, mis ei takista reformide sisulist elluviimist, eriti valdkondades, kus tuleb reageerida globaalsetest teguritest mõjutatud olukordadele ning kus tulemuste prognoosimine on seetõttu ka keerukam. Samuti peab liidu toetus ühise solidaarsus eesmärgi täitmiseks olema sellises määras, et liikmesriikidel oleks motivatsioon ja suutlikkus toetusi kasutada.

6. KOOSKÕLASTAMINE

Eesti seisukohtade väljatöötamisse kaasati Riigikantselei, Rahandusministeerium, Kliimaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Välisministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning Kaitseministeerium. Eelnõude infosüsteemi kaudu laekus tagasiside Kliimaministeeriumilt, Kaitseministeeriumilt ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt. Ettepanekutega arvestamine kajastub seletuskirja lisa 1 – „Kaasamistabel“.

Huvirühmadele tutvustati eelnõud 8. oktoobri 2025. a infopäeval ja huvirühmade ettepanekuid arutati 15. oktoobril 2025. a korraldatud kaasamisseminari raames.

Lisa: Kaasamistabel